

הכף-הכף

דעה ומוסר
שנאמרו במסגרת שיעורי
הרב מאיר גרוסברד שליט"א
מגדלי התאומים רמת גן
צעירי הגבעה גבעת שמואל
בית מתתיהו גבעת שמואל

פרשת וירא תשפ"ו • גליון 272 שנה ו'

דעת הפרשה

לאהוב את הטוב - גם כשהסביבה לא נוהגת כך...

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו

ידועים דברי חז"ל, והביאם רש"י, על תפקידם המיוחד של כל אחד משלושת המלאכים: אחד לבשר את שרה, אחד להפוך את סדום, ואחד לרפא את אברהם.

אלא שעדיין צריך ביאור - הקשה רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל - לאיזה צורך בא אל אברהם המלאך העתידי להפוך את סדום? והציע לתרץ, שבא הדבר ללמדנו כי אפשרי הדבר שלא להיגרר אחרי כולם. שהרי המלאכים לימדו זכות על סדום, שלא הייתה להם כביכול אפשרות לעמוד בפני תאוות הגוף החומרי ואהבת עצמם, ובבחינת "זכור כי עפר אנחנו", לפיכך נשלחו לאברהם לראות את צדקותו ויראתו, ולהכיר מקרוב כי יש באפשרותו של האדם לנהוג ההיפך הגמור מאנשי סדום - להתגבר על החומר הגשמי, לאהוב חסד ולתת ולהעניק לשני.

ואף אנו, בניו של אברהם אבינו, גם אם בסביבתנו לא זכו כולם לאהוב את הטוב האמיתי, נשכיל ונלמד מכך לאהוב את הטוב ולגמול חסד עם הזולת

גם ניסים ומופתים גלויים - לא מחזירים את החוטא בתשובה

וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֵל חֲתָנָיו לֵקְחֵי בְנֹתָיו וַיֹּאמֶר קוּמוּ צֵאוּ מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי מִשְׁחִית ה' אֶת הָעִיר וַיְהִי כַּמֶּצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו

הסטייפּלר זצ"ל (חיי עולם, בהקדמה) תמה על הנהגתם המוזרה, וכי איך יתכן שרואים במוחש שהקב"ה מעניש, שהרי היה זה אחרי הסנוורים שהוכו בהם אנשים סדום בפתח הבית, ובכל זאת לא לקחו אל לבם לחזור בתשובה ולצאת מן העיר העומדת להתהפך?

ללמדנו, שרשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה, פשוטו כמשמעו, ולא יעזרו להם אותות ומופתים.

אך ורק האדם העובד על עצמו, ורוצה באמת להשתנות, הוא זה שיצליח לראות את האמת - ולהשתנות!

המפתח להתרחק מהשחיתה: אהבת מידת החסד

זַעֲקֵת סֹדֶם וְעַמָּהָ כִּי רָבָה וְחָטְאָתָם כִּי כְבֹדָה מְאֹד

הנביא יחזקאל (טז, מט) מתאר את עוונות סדום בלשון זו: "הִנֵּה זֶה הָיָה עֲוֹן סֹדֶם אֲחֻתָּךְ, גֵּאוּן שְׁבָעַת לָחֶם וְשִׁלּוֹת הַשֶּׁקֶט, הָיָה לָהּ וּלְבָנוֹתֶיהָ, וַיֵּד עָנִי וְאֶבְיוֹן לֹא הִחְזִיקָה".

רבי שניאור קוטלר זצ"ל (נועם שיח) מקשה, האם זה היה העוון של סדום, שלא נתנה לחם ולא החזיקה עני ואביון, והלא המדרשים מלאים בתיאור המידות המושחתות ששלטו בהם ובמעשיהם המרושעים הבלתי נתפסים, ומה זה שהנביא יחזקאל מתאר את עוונם רק בזה שלא נתנו צדקה?

ומבאר כי הנביא מתאר את שורש שחיתותם, שממנו נובע עוצמות הרשע והתועבות הללו. העובדה שהם מאסו במידת החסד להחזיק עני ואביון, היא זו שבגללה איבדו את צלם האלוקים ונהיו כחיות טרף בשחיתותם.

נדבק ונתאהב במידת החסד, מידתו של הקב"ה, ורק כך נשמור על עצמנו הרחק מן ההשחיתה.

לעשות את רצון ה' - ללא חשבונות

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְ... וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה...

הגאון מוילנא (קול אליהו וירא) מבאר את הנסיון הגדול והעצום של

העקידה - שהציווי עליה היה היפך כל חינוכו של אברהם אבינו, שלימד והנחיל כי דרכיו של השי"ת דרכי נועם הם, ולא כאותם גויי הארצות הנותנים ושורפים את בניהם למולך, ובזה קירב אנשים לאבינו שבשמים. ועכשיו - כאשר יעשה מעשה שכזה, לשחוט את בנו עבור הקב"ה הרי בכך הוא מבטל את כל דיבורו ומתחלל שם השם בעולם.

ובכל זאת, אברהם אבינו לא עושה חשבונות. הוא עושה את ציווי ורצון ה'. "מעשי אבות סימן לבנים", הבה נזכור כי בקרבנו מוטמן כוחו הכביר של אברהם אבינו - לעשות מעשים ללא חשבונות אישיים, אך ורק את רצון ה'!

הקב"ה במאמרו - הגביר את אהבתו של אברהם ליצחק

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֶךְ אֶת יִחִידְךָ אֲשֶׁר אֶהְבֶּתְּ אֶת יִצְחָק

מסופר כי כאשר מסר רבי נחומ'קע מהורודנא זצ"ל שיעור חומש בפרשת העקידה, נעמד אחד השומעים וביקש להבין: "וכי מה הנסיון הגדול שבזה? הרי הקב"ה מצווה אותו!", והוסיף ואמר: "בטוחני שגם אני, אם הקב"ה היה מצווה אותי, הייתי מקיים ללא פקפוק!".

ענה לו רבי הצדיק נחומ'קע, שהרי נאמר במשנה באבות "בעשרה מאמרות נברא העולם", ובכל מאמר נבראו עולמות גדולים. אף כאן, כאשר מאר לו הקב"ה "בנך... יחידך... אשר אהבת... את יצחק", בכל מאמר הגביר בליבו את אהבתו לבנו יחידו יצחק. ומול כזו אהבה עזה וחזקה, שנבראה והתעצמה מפי הבורא, אדם רגיל לא היה מסוגל לעמוד. ובזה אברהם אבינו עמד. ולואי ונזכה להגביר ולהבעיר את אהבת ה' בתוכנו, כראוי לבניו של אברהם אבינו ע"ה.

אברהם הרגיש במתיקות המצוה בשחיטת האיל

אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּזֶר וְאֶל תַּעֲשֵׂ לֹא מֵאוֹמֶה... וַיֵּרָא וְהִנֵּה אֵיל... וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ

"אמר אברהם אעשה לו חבלה ואוציא מעט דם, אמר לו הקב"ה אל תעש לו מאומה" (רש"י).

רבי אליהו בער ונטפויגל שליט"א (אמרי אור) מבאר, מה פשרה של תאוותו של אברהם לעשות ליצחק בנו חבלה. וכמו כן יש להבין, מדוע האיל הוא "תחת בנו", עד כדי כך שאנו מזכירים את השופר שדומה לאיל להזכיר עקידת יצחק, והרי האיל לכאורה הוא קרבן רגיל, שלא קשור לנסיון העקידה.

אלא שידוע הדבר, שהצדיקים מרגישים את מתיקות טעם המצוה. אנשים פשוטים ומגושמים פחות מרגישים, חוץ משבת קודש, שלפעמים אנו מרגישים את מתיקותה, כל אחד כפי דרגתו.

אברהם אבינו כבר הרגיש בטעם המצוה בעת שהלך לעקידה, והקב"ה כבר הכין את האיל מששת ימי בראשית שיהיה מוכן למצות העקידה. ואכן אברהם הרגיש בכל שלב בהקרבת האיל, כפי שמבואר במדרש, כאילו הקריב את בנו ממש, שהרי זו הייתה במקור המצוה.

ולפיכך רצה אברהם לעשות לו חבלה, כי כבר הרגיש את טעם המצוה, ועל זה אמר לו המלאך שטעם המצוה יהיה באיל.

כאשר אנו מזכירים את האיל, הרי זה משום שבהקרבנו הרגיש אברהם אבינו ממש שמקריב את בנו יחידו - וכל זאת כאמור מכוח הרגשת מתיקות התורה והמצוות שזכה להם בצדקות.

מרנא החזון איש

השבוע חל יום השנה של ראש גולת אריאל מרנא החזון איש זי"ע, שהיה לאביהם וליבם של ישראל, ומאורן לדורי דורות, לפנינו מספר מעשים מחייו ולקחם בצידי:

מסופר שהיה אדם אחד שהגיע עם בנו הבחור שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, והיה מרבה להתלונן על הדלות והעניות של לומדי התורה, וכך כל הזמן פזל למעיינות אחרים ששם היה נראה לו שיש שפע של עונג ותענוגות. אביו ניסה לדבר על ליבו כמה חיי התענוגות שלהם לא חיים וכו' וכו', אבל אזניו אטמו משמוע. במר יאוש החליט לקחתו איתו למרן החזון איש, אולי דמותו הקדושה תשפיע על בנו לחזור לדרך התורה.

הם הגיעו לביתו הדל והפשוט של מרן החזון איש במושבה הקטנה בני ברק, וכשהם נכנסו לבית הדל, הבן הרגיש ומיד אמר לאביו 'הנה צדקתי, בשביל חיי תורה צריך חיי דלות ועניות', אפילו גדול הדור החזון איש צריך לחיות בכזו דלות ופשטות...

הם חיכו לתורם, כשהבן מרגיש יותר ויותר 'הנה צדקתי' ורומז לאביו שחבל על הזמן... ואז הם נכנסו לחדרו הקדוש של מרן החזון איש, ודמותו הטהורה רבת ההוד והאצילות, נצבה בפניהם. שפך אביו של הבחור בפני מרן החזון איש את התלבטותיו של בנו.

הביט מרן החזון איש במבט רחמימי ואבהי בפניו העצבות של הבן, ואז אמר לו מרן החזון איש: **'אתה רואה את החדר הזה, איזו פשטות, כסא שולחן ומיטה פשוטה מעץ, והרבה ספרים, כן, דע לך זה כאן מה שאתה רואה בעיניך'**, ואז הצביע החזון איש על ליבו, ואמר: **'אבל כאן בלב שלי פנימה החדרים של הלב מלאים רכוש שאינו נמדד במספרים, אושר ועושר עצום ורב, אושר וסיפוק שאי אפשר לקחתם ממני, שממלאים את רוח ליבי כל הזמן, והם איתי תמיד ולעולם!'**

כמובן שדבריו הנוקבים והחודרים כליות ולב של מרן החזון איש, חדרו אל דלות מחשבותיו של הבחור הנבון, והדליקו אור פנימי בלבו שהלך והתחזק, והחזירו למוטב.

אחד מגדולי ראשי הישיבות בדור העבר, היה הגאון הצדיק רבי אהרן כהן זצ"ל, ראש ישיבת חברון ובעל 'בית אהרן'. גאון עולם, קדוש ופרוש ומורם מעם היה, ושילב בדמותו את שלושת עמודי העולם בשלימות כחד מקמאי ממש.

בהזדמנות מסויימת כאשר הגיע לבקר בבית מרן החזון איש זצ"ל, עסקה השיחה בענין תאוות האכילה, כיצד הדרך לגבור עליה ולשוברה. החזון איש התבטא על עצמו באוזני רבי אהרן בביטוי מפליא ונדיד: "אין לי כלל טעם בשוקולד... גם כאשר הוא מונח בפי איני חש בזה הנאה כלשהי..." "כיצד יתכן לאכול שוקולד מבלי לחוש כל הנאה?" - השתומם רבי אהרן. והחזון איש השיב: "משל למה הדבר דומה, לאדם שישתה קפה חריף יחד עם פיסת שוקולד, בוודאי שטעמו החריף של הקפה יגבר ויפיג את טעם השוקולד, ולפיכך הוא לא ינהה מהשוקולד ולא ירגיש בו כל טעם. כך מי שלומד תורה ויש לו טעם בלימודו, טעם זה יפיג את טעם האוכל ולא ירגיש שום הנאה ממנו".

נקודה זו הוא הסביר החזון איש לרבי אהרן; אין צורך להלך בגדולות בשביל לאבד טעם בענייני עולם הזה ולדבוק בטעם רוחני, אלא עצם הגברת המתקנות בתורה ועבודה, כבר יתבטלו מאליהם הטעמים הגשמיים האחרים.

פעם נכנס למרן החזון איש יהודי עם נעליים קרועות, וכששאל אותו החזון איש מדוע אינו קונה נעליים? ענה היהודי, שאין לו כסף! שאל אותו החזון איש 'האם כבר ביקשת מרבנו של עולם שיתן לך כסף לקנות נעליים?' 'לא' ענה היהודי, 'אני מתבייש לבקש מהקב"ה על נעליים זה לא מכובד', אמר לו החזון איש 'דע לך, שהנהגה זו שלך אינה נובעת מיראת הקדושה אלא מיראת הבושה, זהו חסרון בקשר שלך עם רבנו של עולם! אם באמת היית מרגיש שהקב"ה הוא אביך והוא באמת נמצא כאן לידך, לא היית מתבייש! הרי כשהיית ילד והנעלים שלך נקרעו, לא התביישת לבקש באבא כסף שיקנה לך נעלים חדשות, ובפרט אם ידעת שאביך עשיר גדול ולא יחסר לו כסף!' א"כ סיים החזון איש, 'היד ה' תקצר אצל הקב"ה אין מחסור כשאדם זוכה ומרגש שהקב"ה ניצב לידו הוא מתפלל לפניו על כל פרט מחייו ואפילו על הקטן ביותר'.

מספר שלוחא דרבנן הרב שלמה לורנץ: כשנתיים לפני הסתלקותו, קראני מרן החזון איש וביקש שאשתדל אצל נשיא המדינה דאז, יצחק בן צבי, בדבר מתן חנינה לשני אחים שנידונו לתקופת מאסר ממושכת באשמת רצח. שני אחים אלו התגוררו יחדיו, והיה להם לול תרנגולים. באחד הלילות פרצו לביתם גנבים והם יצאו לגרשם, תוך כדי המאבק עמם הרגו האחים אחד מהם. בית המשפט דן אותם לתקופת מאסר ממושכת. התפלאתי מאוד למשמע בקשתו. מפני מה הוא דואג לחנינה עבור אנשים אלו, שנכשלו ורצחו בן אדם? הבעתי לפני את פליאתי, והוא הסביר לי את פשר הדבר: לפי ההלכה אין לאנשים אלו דין רוצחים, שהרי "הבא להורגך השכם להורגו". הם חששו שהפורצים ישדדו את כל רכושם ויצאו להגן עליו. מתוך חשש לחייהם הם פעל ובפחד ובבהלה, וכך יצא שבאו לידי הריגה.

אמרתי למרן, כי אינני סבור שבאפשרותי להשיג חנינה עבורם. הייתי אז חבר כנסת צעיר, ולא האמנתי שאוכל להשפיע על נשיא המדינה בענין כל כך בעייתי. שאלתי, אם אוכל להופיע בפני הנשיא בשליחותו, מאחר ולפי הבנתי עצם העובדה ש'החזון איש' מבקש על משהו יכולה להשפיע. מרן נתן את הסכמתו לכך, והוסיף שראוי להעניק את החנינה, אחרי שירצו שמונה חודשים ממאסרם. הוא חישב שמאסר של שמונה חודשים מגיע להם, אך לא מאסר ממושך. כשבאתי לנשיא הוא התפעל מאד מדברי מרן. "שמעתי הרבה על ה'חזון איש' - אמר בן צבי - "אבל עד כדי כך, שהמחשבה על אנשים שאינם מוכרים לו תתפוס אצלו מקום, ובנוסף לזה "גם עשה חשבון מה העונש המגיע להם! אני פשוט מתקשה להאמין!" הנשיא הבטיח לעשות כל שביכולתו כדי שהאחים יזכו לחנינה. ואמנם, כעבור זמן מה הם קיבלו חנינה, כרצונו של מרן. איני מכיר את שני האחים הללו, אולם נודע לי, כי אחרי שזכו בחנינה, הם נעשו אנשים חשובים, לומדי תורה ויראי שמים באמת.